

УДК 330.341.1

Ярина Пилип'юк

Львівський національний університет імені Івана Франка

ФІНАНСОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Yaryna Pylypyuk

FINANCIAL POTENTIAL OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF ECONOMY

Інноваційний тип економічного розвитку виступає фундаментом, який визначає економічну потужність країни та її перспективи на світовому ринку. Під інноваційним розвитком слід розуміти складний економічний процес щодо відтворення продукту, який забезпечує життєдіяльність людини на новому і вищому якісному рівні розвитку продуктивних сил і виробничих взаємозв'язків між його учасниками. Інноваційний етап розвитку нерозривно пов'язаний з пошуком джерел фінансових ресурсів та підвищенням ефективності використання фінансових важелів. [2, с. 145]

Задля забезпечення інноваційних процесів і зрушень окрім програм розвитку, політичної волі, відповідної інфраструктури, необхідні також фінансові ресурси, джерелом яких може стати фінансовий потенціал. Фінансовий потенціал інноваційного розвитку формується потенційними фінансовими можливостями та здатністю до масштабних інноваційних проектів на національному рівні у визначених галузевих векторах. За своєю суттю, це комплекс взаємопов'язаних фінансових ресурсів і здатностей до їх реалізації, що визначають його спроможність приводити у відповідність до зовнішніх вимог внутрішні можливості. Реалізація фінансового потенціалу інноваційного розвитку здійснюється на основі постійної взаємодії науково-дослідного, виробничого та фінансового сектору. [3, с. 31]

Фінансове забезпечення інноваційного розвитку підприємств в контексті і загальнотеоретичної, і практичної площини доцільно визначати цілісним процесом, що охоплює власне фінансове забезпечення, можливості нагромадження і відтворення фінансових ресурсів, а також його регулятивний потенціал. Зважаючи, що економічну основу фінансового забезпечення становлять фінансові ресурси, основні його проблеми вбачають у їх наявності. Незважаючи на поширеність такого підходу, в окремих аспектах він може бути визнаний обмеженим, оскільки висвітлює однобічну залежність між обсягами фінансових ресурсів та рівнем розвитку, коли фінансові потоки нібито консервуються в стані, що існує в конкретному часі та просторі. Разом з тим, не можна ігнорувати внутрішні імпульси (часто зовні не передбачуваного руху) залежностей між обсягами фінансових ресурсів і можливостями розвитку [2, с. 146]

Аналіз проблем фінансового забезпечення інновацій вимагає визначення економічної основи такої наукової категорії як “фінансовий потенціал інноваційного розвитку”. Цілісне уявлення про фінансовий потенціал інноваційного розвитку формується на основі різнобічних поглядів: з одного боку він представляється як абстрактна фінансова категорія, яка утворюється в результаті взаємодії всіх елементів фінансових відносин, як наявних так і прихованих, а з іншого – як фінансовий фундамент інноваційного розвитку, характеристика якого відображається через наявні ресурси та їх резерви, що можуть бути використані за певних умов. Узагальнений зміст цього поняття – сукупність фінансових можливостей економічної системи для інноваційного розвитку в інтересах економічного прогресу. Зміни цих можливостей відбуваються з двох причин. По-перше, як наслідок оптимального та раціонального використання фінансових ресурсів

на потреби інноваційного розвитку. По-друге, в результаті дії власне інноваційних процесів, учасниками яких є самі інновації, що характеризуються певними особливостями, а саме: вони є не тільки причиною інвестицій, але й їх акумулюючим джерелом. [5, с. 39]

З одного боку, фінансовий потенціал є джерелом забезпечення належного функціонування держави та її соціально-економічного розвитку, а з іншого, – є результатом минулої фінансової діяльності. [4, с. 17]

Систематизація наукових здобутків дає підстави зробити висновок про існування двох домінантних систем поглядів (концепцій) щодо з'ясування економічної сутності фінансового потенціалу, які сформулюємо як кількісний та якісний підходи. Перший передбачає розгляд фінансового потенціалу як сукупності фінансових ресурсів, фактично їх арифметичної суми. При якісному підході робиться наголос на тому, що фінансовий потенціал – це, в першу чергу, здатність, можливість використання цих ресурсів. [4, с. 20]

Спільною рисою категорій «фінансовий потенціал» та «фінансові ресурси» є їх характеристика як запасу, у той же час характеристика можливості для використання (перерозподілу) стосується лише «фінансового потенціалу». Звернемо увагу на той аспект, що ми не можемо назвати фінансовим потенціалом фінансові ресурси через те, що вони не відображають аспект можливості подальшого залучення та експлуатації, адже вони вже мобілізовані фінансовою системою. Отже, фінансовий потенціал, включаючи в себе фінансові ресурси, відрізняється від них (у сторону збільшення) на величину ресурсів, що не задіяні у процесах економічного відтворення, але мають таку можливість. Сукупність та взаємодія наявних фінансових ресурсів і невикористаних (пасивних) ресурсів становить сутність фінансового потенціалу, але лише остання складова дозволяє застосовувати термін «потенціал». Таким чином, в аналітичному контексті дослідника повинен цікавити не лише обсяг фінансово потенціалу, але і його структура – співвідношення між використаною (активною) та невикористаною (пасивною) складовими. [1, с.40]

Таким чином, в найбільш узагальненій формі зміст фінансового потенціалу інноваційного розвитку представлено як сукупність фінансових можливостей економічної системи для інноваційного розвитку в інтересах економічного прогресу. Визначено, що кількісні і якісні зміни таких можливостей досягаються завдяки раціональному використанню фінансових ресурсів на потреби інноваційного розвитку. Оскільки реальні резерви на кожному етапі мають певні і дуже рухливі межі, то на перший план виходять питання адекватної організації, зокрема через фінансовий механізм. [2, с. 147]

Література:

1. Вдовиченко А. М. Фінансовий потенціал населення: нові можливості інноваційного розвитку економіки України / А. М. Вдовиченко: Монографія. – Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2012. – 225 с.
2. Свидерський П. В. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку промислових підприємств / П. В. Свидерський // Економіка і управління. – 2011. – №6. – С.145-151.
3. Фінансовий потенціал як складова ендогенного потенціалу інноваційного розвитку економіки / О. С. Гуменюк // Фінансовий простір. – 2013. – № 3. – С. 31-37. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fin_pr_2013_3_6.pdf
4. Формування фінансового потенціалу інвестиційної діяльності в економіці України: монографія / [М.І. Крупка, Д.В. Ванькович, Н.Б. Демчишак, М.І. Кульчицький]. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 404 с.
5. Яфінович О. Фінансова політика інноваційного розвитку: сутність та цілі / О. Яфінович // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2011. – № 127. – с. 37-41